

Bibliothèque numérique

medic@

**ABERCROMBY, David. Nova
medicinae tum practicae, tum
speculativae clavis**

Londres : Samuel Smith, 1685.

(c) Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris)
Adresse permanente : <http://www.bium.univ-paris5.fr/hist/med/medica/cote?90958x254x02>

1^u
Davidis Abercrombii,

M. D.

NOVA

Medicinæ

Tum Practicæ,

Tum Speculativæ

CLAVIS.

SIVE ARS

Explorandi Medicas Plantarum,
ac Corporum quorumcumque
Facultates ex Solo Sapore:

LONDINI:

Impensis *Samuelis Smith*, ad insigne
Principis in Cœmiterio Divi Pauli.

MDCCLXXV.

Author Lectori.

QUI Philosophicam saporum corporum naturam propiùs intueri voluerit, ei Author sum, ut Celeberrimum ubique Philosophum *R. Boyleum* consulat, ibi maximè, ubi de Mechanicâ diversarum qualitatum origine, ac saporum speciatim, ingeniosissimè suo more agit: quod enim ad me attingit medici tantum, non Philosophi hinc mihi partes assumpsi, cum de sapidis, hoc est *Acerbo, Austero, Acido, Pingui, Dulci Salso, Acri, Amaro, ipsoque In-*
E 4 *sipido*

sipido quod etiam sapimus, non ut Philosophus, quod tamen aliquâ successûs spe tentare mihi forte Licuisset, sed ut medicus solummodò differere decreverim. Quam mihi Provinciam eò libentiùs imposui, quod non novam modò omnino, ni mea me fallit opinio, artem orbi erudito proponam, at cujus etiam objectum, vix ipsis quorum maximè interest, aut paucissimis certè medicis sit notum: in quosdam enim hac ipsa in civitate incidi, qui quid *Acerbum*, aut *Asterum* foret, vel omnino nescirent, vel turpiter confunderent quin etiam cum quodam alicujus etiam nominis certamen mihi haud ita pridem non leve fuit,
qui

Author Lectori.

qui sapidum omne, aut acre, aut amarum, aut dulce esse fat ineptè contenderet : quare facultati Medicinæ Londinensi, quæ totâ jam Europâ famam sibi peperit, pergratum quid facturum me existimavi, si quædam publici facerem juris, quæ nonnullis etiam forte ejusdem sociis non inutilia, ac scitu etiam planè necessaria esse possent : Cæterum ut instituti mei rationem faciliùs capias, meminisse te oportebit quam multa multi, & quam multis de plantarum & medicamentorum viribus scripserint, majore sanè Scientiæ suæ ostentatione, quam humani generis emolumento : quis enim plantarum, quarum obvius ubique catalogus,

gus,

gus, vel virtutes, vel nomina ipsa memoriae imprimat omnia? quam operosi praeterea laboris crescentes in agris, hortisque herbas, vel de facie, ut aiunt, nosse, nisi à teneris quis unguiculis cum iisdem versatus fuerit: quibus ut incommodis iretur obviam, rationem mecum ipse inire coepi. Memor itaque legisse me aliquando apud Authorem quemdam antiquum medicam inesse brutis animantibus linguam, quâ *pura ab impuris, pretiosum à vili, noxia ab innoxiiis, salubria ab insalubribus* fecernerent, statui hoc ipso planè modo comparari posse quod sollicitus quærebam, atque non proprium illud esse brutorum
privi-

Author Lectori.

privilegium, sed & hominibus quoque sagacioribus eò usque concessum, ut labore aliquo experientiâque frequenti id acquirere possent, quod expertia rationis animalia tanquam munus à naturâ acceperunt: imò longè potior mihi videbatur hominum conditio, qui ex distinctis rerum saporibus distinctas earundem virtutes ratiocinationis, quâ bruta forte carent, beneficio inferre possunt: quamquam, quam ipsos artem doceo, ea non rationis, quæ sæpe fallit, sed sensûs, qui rarissimè, opus sit, ejusque sensus, gustûs inquam qui tenacissimas nobis imprimit rerum species: sed ne te diutiùs morer, benevole Lector, artem

Author Lectori.

artem hîc tibi propono quæ sit brevissimum ad medicinam practicam, materiamque medicam ubique adinveniendam compendium : hætenus enim non nisi summo labore, vel consultis authoribus, vel propria ipse forte experientia medicas paucarum plantarum vires deprehendisti : hoc jam instructus artificio, ubicumq; locorum sis, quamvis plantarum nomina non noris, de propriis earum affectionibus, ac viribus, ni fueris insipidi omnino Palati, ex solo gustu pronunciare tutò poteris : quam autem methodum in dicendis infra servarim, nunc paucis habe.

Sapidorum primùm corporum,
rum,

Author Lectori.

rum, hoc est *Acerborum, Auste-*
rorum, Acidorum, Salsorum, acri-
um, Amarorum, Pinguium, Dul-
cium, atque etiam *insipidorum,*
cum ea quoque gustu percipia-
mus, medicas facultates indico,
tum quî potissimùm ex gustu
unumquodque singillatim sapi-
dum discernere possis, quâ po-
tissimum in re tota hujus artis
energia posita videtur, indiciis
haud obscuris commonstro: sed
ut quâ ipse industriâ, hanc mihi
artem compararim, ingenuè tibi,
Publicique studio boni aperiam,
selegi mihi ex quavis sapidorum
specie unum aliquod, & quam
maximè potui syncerum: quale
est ex *acidis* olus Sylvestre,
five *Oxylapathum,* ex *Acerbis*
mei-

Author Lectori.

mespilum, ex *Ansteris*, malum
cotoneum, ex dulcibus mustum
dulcibus ex uvis expressum, ex
Pinguibus, *sesamum*, ex amaris
cucumerem asininum, ex *salsis* fa-
lem, ex *Acribus*, allium, ex *In-*
sipidis cucurbitam: quibus om-
nibus alternatim Palatum tam-
diu exercui, ut non simplices
modò singulis in rebus sapores,
sed & conjunctos quoque ex
priorum notitiâ facili negotio
distinguere possem, observatis
Scilicet attentius, quas singula
sapida linguæ imprimerent, af-
fectionibus: totum itaque my-
sterium paucis tibi sine invidiâ
revelavi: utere, & vale, acce-
ptique memor beneficii vive.

At

At inscriptionis ratio pene mihi exciderat, quanquam ex se ipsa satis pateat ; Artem igitur hanc , Novam Medicinæ, tum Speculativæ, tum Practicæ Clavim inscripsi : Practicæ quidem quod ad eruenda e divite naturæ Penu omnis generis remedia aditum aperiat, Speculativæ verò, quatenus non certe circa Medicinæ subjectum, quod corpus humanum est, sed circa objectum ejusdem saltem latiùs sumptum, Medicas Scilicet rerum Virtutes occupatur tota ; Novam denique dixi, quod nullum ejusdem apud Authorem ullum, vel leve repererim vestigium, quanquam

Author Lectori.

quam de saporibus non pauci
nec paucis egere: Plura hic
non addam, ut tuo pariter &
meo labori parcam, fruiere igi-
tur, iterumque vale: Ubi ta-
men postremum te monuero
nullas lapidis corporibus ascri-
ptas esse à me Virtutes quas
præstantissimorum medicorum,
ac *Galen*i præsertim ubi de *sim-
plicium medicament: facul:* non
confirmet Authoritas, cui quoti-
diana, ut Medici norunt, expe-
rientia suffragatur.

Nova

NOVA
MEDICINÆ

Tum Practicæ,
Tum Speculativæ Clavis.

SIVE ARS
Explorandi medicas Plantarum, ac
Corporum quorumcumque Facul-
tates ex solo sapore.

PROP. I.

*Medicam, Acerborum corporum,
naturam exponere.*

QUæ Medica, *Acerbis* corporibus
virtus insit, multiplici dudum
experientiâ patuit: cum enim *Acerbum*
F omne

2. *Nova Medicinæ Clavis.*

omne refrigeret, exsiccetque, vi illud astringendi pollere vel maximâ quis inficias eat? Quod tamen ne quis gratis à me dictum putet, meminerit is velim, quæ nativæ, propriæque frigoris dotes fuerint: annon enim frigus & omne frigidum contrahit, condensat, obvia colligat? Quæ pariter, *Acerbum*, omnia præstat: frigidum itaque est: ubi autem frigiditatem deposuit, ut in fructibus jam maturis, *Acerbitatem* quoque exuit: sed & terreæ prorsus, asperæque indolis est: hinc fit ut humorem deglutiat, ac siccitatem inducat, nec eâ Palatum celeritate, qua acidum, acreve solet, penetret: terreæ siquidem quicquid substantiæ, crassæ quoque, *Spissæque* est; suas proinde vires in superficiem potius Organi, quam ipsam in profunditatem exerit, ipsa scilicet corpusculorum crassitie, ne altius subintret, cohibente: frigiditas quoque à profundiore in linguam impressione prohibet: Ex dictis, vel me tacente sat innotescit

vim

vim quoque repellendi, *Acerbis* inesse vel maximam, imò nihil existere fortassis in rerum naturâ, quod fortiùs intrò repellat : dum tamen inconspectos corporis meatus occludunt, suam ipsorum virtutem à corpore excludunt : hac autem meatuum occlusione contingit, ut interius ipsa sese intromittere, viresque suas, profundiores in corporis partes exerere nequeant : quare medicis Author sum, ut siquid ex *Acerbis* pharmacis commodi ægris procurare velint, ea acrioribus, subtilioribusque acuunt : hæc enim illis viam aperient, atque in intimum corpus quasi manu ducent : viscosæ siquidem, tenacisque naturæ cum sint, ipsa per se nec apertioni, nec ruptioni, nec corrosioni favent : quin contrà his validè resistunt : ut igitur ad remotiores corporis partes penetrent, aditus primùm subtiliorum ope patefaciendus : quibus debilis alioquin eorum actio acuatur sive, ad roborandum, sive ad divisa conglutinanda.

F 2

Hic

4 *Gova Medicinæ Clavis.*

Hic autem loci an, *Acerba*, stomacho amica sint necne, non abs re inquiri potest: ex iis enim quæ hæcenus diximus, non immeritò quis collegerit debiliori stomacho vim stipticâ suâ, astringendique virtute conferre posse non mediocrem: observatum tamen à te velim, ea tantum, *Acerba*, ventriculo favere, quæ mediæ sunt stipticitatis, temperatæque, qualia sunt pyra maturitatem plenam assecuta, rosæ, atque id genus, sexcenta: ad hanc autem classem cum non existimem, *Acerba* propriè dicta pertinere, ea non nisi concocta tutò interiùs adhiberi queunt: concoctione enim crassa eorum substantia tenuior redditur, aptiorque, quæ ulterius in corporis nutrimentum concoquatur.

PROP.

PROP. II.

Acerbum Gustu explorare.

TRibus maximè, *Acerbum* omne discernitur, desiccatione, contractione, exasperatione: linguam enim validissimè quasi exsiccat, contrahit, atque exasperat: quod pyrorum sylvestrium, ac cornorum maximè esu experieris: his itaque linguæ affectionibus si te dignoscendis assuefeceris, nullo pene negotio *Acerbitatem*, ab austeritate, aciditate, amarore, falsedine, dulcedine, aliisque si qui adhuc supersint, saporibus distingues. Cuicumque, seu simplici, seu composito corpori saporem hunc inesse, aut prædominari cognoveris, ut facillimè modo mox dicto deprehendere poteris, de virtutibus ejusdem medicis ex priorè Propositione, erroris omnis securus pronunciabis: *Acerba autem sunt pyra*

F 3

sylvestria

6 *Nova Medicinæ Clavis.*

Sylvestria immatura, corna, mespila, acacia, fructus arbuti, ilicis, fagi, &c.

PROP. III.

Medicam, Corporis Austeri, naturam exponere.

Corpora quæ *Austera* solo intensi-
onis gradu ab *Acerbis* distant :
intensius autem *Acerbum* est, *Auste-
rum* remissius : ac proinde quæ de a-
stringendi facultate Corporibus *A-
cerbis* insitâ diximus, *Austeris* eadem,
servatâ proportione applicabimus :
vehemens quidem astringendi vis in
illis, in his mediocris tantum reperi-
tur, quod non adeo Glutinantis sint
viscosæque indolis : licet autem mi-
nimè tenuia, non tamen crassæ adeo,
terreæque substantiæ sunt : refrige-
rant denique, exsiccantque *Acerborum*
instar : discrimen, ut dixi, in gradu
tantum situm est : Palato autem
longe

longè jucundiora sunt: neque enim sine voluptate quadam mala punica, aut cotonea comedimus: *Acerba* verò si sanè constituti sumus, respuimus: dixi, si sanè sumus constituti: quibuscumque siquidem perversa est constitutio, his interdum gratissimus acerborum, acidorumque, usus: non tamen Austeria eo sensu intelligi velim quasi grata Palato, quod sola, sine aciditate comite, aut jucundâ quavis alia qualitate placeat Austeritas: id enim quotidianæ experientiæ repugnat: amarities siquidem, *Austeritati*, in aloë & absynthio associata, illa mero amaro ingratiore reddidit: at dulcedo, *Austeritati* juncta corpus reddit Palato longè gratius eo, quod solummodò dulce est: ut patet in fructibus nimium maturis: ipsa enim *Austeritas* facit, ut tum amaritudo, tum dulcedo altiùs à lingua imbibantur, diuturnioremque isthic moram trahant: unde major, vel voluptas, vel fastidium oritur.

PROP. IV.

Auſterum guſtu explorare.

A*uſterum* iisdem planè indiciis, quibus *Acerbum*, innotescit: linguam enim exſiccatur, contrahitur, exasperatur: sed longè hæc remissiùs omnia præstat: quicquid igitur ori admoveris a quo lingua desiccata, contracta, atque exasperata, sed leniter fuerit, id erit dubio procul *Auſterum*: cujus facultates medicas mox tibi indicavi: *Auſtera porro sunt mala cotonea, oliuæ, sorba, &c.*

PROP.

PROP. V.

Medicam, Acidorum, naturam exponere.

UT, quoties spissus, *Acerbis* corporibus, humor accidit, *Austerum* toties generatur, quod aquea illa, densaque humiditas *Acerbitatem* ipsam retundat, ita pariter *Aciditas* orietur tenui, *Acerbum* ad corpus, humore accedente: corpusque, quod *acerbum* prius fuerat, jam à subtiliore humiditate, *Acidum* evadet: sic fructus duræ primum, ac lignæ quasi naturæ, *acerbi* copioso postea humoris affluxu, omnino, ut constat experientiâ, *acescunt*: sed *Acidum* quoque non humoris tantum superabundantis copia, sed & ejusdem corruptio generat: annon enim & lac diutius repositum, & vina in cellariis aliquando *acescunt*? statim atque corrumpi, ac mutari incipiunt,

cipiunt, ita ut primus, ad corruptionem
 gradus, Aciditas esse videatur? Quod
 enim terreum, aëreumque, corruptioni
 non adeo obnoxium est, secus verò
 quod aqueum, ni coctione ita domitum
 fuerit, ut in nativum, ac genuinum suc-
 cum converti possit: quæ idcirco
 omnia dixi, ut medicam, Acidi, vim in-
 dicarem: frigida enim esse, tenuisque
 naturæ, ex dictis satis, superque constat:
 quem igitur succum, aut plantam gu-
 stui merè Acidam ex indicio inferius
 tradendoprehenderis, eadem frigi-
 dos omnes affectus in pejus, calidos ve-
 rò in melius degenerare comperies:
 quocirca ad temperandos renum ar-
 dores, ad minuendam Hypochondrio-
 rum caliditatem, ad discutienda ery-
 sepelata, aut alias quascumque ejusmo-
 di affectiones, promptius nullum quam
 quæ vel prædominio, vel merè Acida
 sunt, ut olus Sylvestre, seu oxylapa-
 thum, remedium invenies. Quorum
 refrigerandi facultatem licet diminuat
 nonnihil juncta in succis uvæ, rubi,
 mori,

mori, acrimonia, non tamen tollit, sed tardio rem tantum efficit: *Acidorum* autem frigiditas longè discrepat ab *Acerbi, Austerique* frigiditate: hæc enim crassioribus constat corpusculis, illa tenuioribus: Acida siquidem non extimis tantum partibus sui sensum imprimunt, sed altissimè in ima penetrant: nemo proinde Acidum summè frigidum existimarit: quæ enim ejusmodi sunt, ut papaveris succus, hyoscyamus, Mandragora nihil prorsus Aciditatis gustanti exhibent: summam autem Acidorum frigiditatem ipsa partium tenuitas prohibet: at inquires, si Acida, ut insinuavimus frigida sunt; Acidus ergo ciborum ructus non frigida, sed calida sedabunt: docuit tamen sæpe, docetque quotidie experientia calidorum usu ejusmodi ructibus obnoxios pejùs se habere, frigidorum verò, ut Oxycrati, alimentorum coctu difficilium, piscium, carniùm, & pedum suillorum elixorum sanari, neque Acidum amplius eructare: huic difficultati

cultati in speciem non levi, ut faciam
fatis; animadverti diligenter oportebit,
licet Acidum omne victoriam frigoris
interni, in re quæ acefcit, confequatur,
fieri tamen interdum poffe, ut calor
ipfe Aciditatis, adeoque & frigiditatis
ex accidenti cauffa fit: quod tum con-
tingit, cum calorem minorem major
foras evocat: quâ de cauffâ vina de-
bilia æftivo æftu acefcunt, quod ni-
mirum hic calor debilem vini calorem
facilè educat: unde cum vinum nati-
vo jam calore deftituatur, quid mirum
fi jam acefcant, & putrefcere incipiat:
ructus itaque Acidi à frigidis sæpe re-
primi poterunt: Licet enim omnis A-
ciditas ab interno femper frigore fluat,
contingit tamen ut à cauffa calidâ ali-
quando, *per accidens*, oriatur, cum sci-
licet calore fortiore debilior, rei acef-
centis, calor evocatur: fi igitur frigidis
calorem hunc nimium temperes, e-
ructatio Acida ceffabit: fublata, enim
cauffâ tollitur effectus: ut autem qui-
busdam in fitus à naturâ acor, ut pomis
non-

nonnullis, & quibusdam, ut vino acescenti, præter naturam competit, ita nonnulla refrigerare nata sunt, alia ex accidente tantum, ut, vinum, si acescat : quæcumque tamen Acida sunt, sive secundum, sive præter naturam, incidendi, extenuandi, dividendi, fractu liberandi, aperiendi, purgandique vitæ citra calefactionem prædita sunt : imò calorem ipsum extinguunt, corpus detergant, densant, asperant : acre obtundunt, dulce, insipidumq; exacuunt : sed aliâ non levis momenti virtute pollent : appetentiam scilicet ciborum fastidienti procurant : famelicos enim, Acida pituita, homines reddit, ut dulcis somniculosos, salsaque siticulosos efficit : quod Galenus insinuat cum caninam appetentiam, Acido humori ventriculum infestanti, ascribit.

PROP.

PROP.

PROP. VI.

Acidum Gustu explorare.

A Marum, acre, falsum, *Acidum* que cum linguam rodant, corrosio nota characteristica non erit, vi cuius, *Acidum*, ab acri, falso, aut amaro discernamus : hanc igitur regulam quæ neminem unquam fallat lectori propono, usu, experientiâque frequenti familiarem facilè futuram : quod sine omnis omnino caliditatis sensu linguam mordet, corroditve, id merum *Acidum* audacter pronuncia. Quod verò mordet quidem, sed aliquo cum caliditatis sensu, Aciditas in eo dominium obtinebit, eritque temperatius refrigerans, quam *Acidum* merum : *Acidi sunt fructus immaturi, sed non Syncerè, olus Sylvestre, Acidum merum est.*

PROP.

PROP. VII.

Medicam, dulcium Corporum, naturam exponere.

Duplici quidpiam sensu medicâ pollere vi dici potest: altero quidem stricto, altero latiore: posteriore sensu omne alimentum, medicamentum erit: præterquam enim quod alimenta morbos præoccupent, debilitati, languorique nostro medentur; Priore verò, ea tantùm id nominis fortiuntur, quæ quod alteratum fuerat, restaurant, atque pristino statui restituunt: utroque modo dulcia nobis prodesse possunt: quoniam præcipua nutriendi vis in dulcibus cibus fita est, hos sagax idcirco natura, Gustui gratos, jucundosque effecit, ut hac velut esca, & appeterentur avidiùs, & à ventriculo allicerentur, cujus munus est visceribus, & venis ea suppeditare,
quæ

quæ convenienti ipsis alimento futura sint: cur autem dulcia maximè nutriant, ac Suavissimè Palatum afficiant, si quis scire velit, is hujus rei rationem ex ipsâ dulcium naturâ repetere poterit: quorum caliditas in substantiâ non admodum crassâ mediocris est: quæ enim nimium frigida, aut summo in gradu calida, aut substantiæ nimium crassæ, vix in substantiam nostram converti possunt: eandem ob causam delectationem pariunt maximam: moderata enim caliditas linguæ meatûs citra violentiam aperit, diuturnioreque in iis mora sensui nostro gratissimè ablanditur: quidquod quamdam omni nutrienti inesse dulcedinem oporteat: hinc summa Acerbitate, Aciditate, amarore, ut fructus recentes, Acetum, Aloë, &c. imbuta, nutriendi facultate carent, quamvis medendi vi plurimum polleant. Nec pauca è dulcium quoque genere reperies, quæ simul, & alimenta sint, & medicamenta, alimenta quidem, quod deperditam

vi

vi caloris interni substantiam instaurent, reparentque, medicamenta verò quod mutata in pejus, in melius reducant.

Rerum autem dulcium temperiem si propiùs intueri placuerit, ipsam à calore, ut superiùs insinuabam, proficisci dulcedinem concludemus: annon enim, exempli gratia, ipsa fructibus dulcedinem maturitas conciliat? Quæcum à calore oriatur, ab eodem quoque dulcedo omnis ortum ducet: erit autem hic calor, vel rebus dulcibus innatus, ut iis fructibus qui in arbore maturescunt, vel ascititius, quo dulcescunt paulatim decidui fructus. Cæterùm moderatus dulcium calor est, nostroque proinde temperamento quod humidum in mediocri, calidumque est, eo nomine conformius: at peculiaris licet dulcibus concoquendi, laxandi, rarefaciendi indita virtus à naturâ sit, ventriculum enim emolliunt, Thoraci, pulmonique non levi subsidio sunt, emaciatum corpus re-

G

staurant

staurant, fecunditatem, semenque tribuunt, tarda tamen, pigraque est eorum operatio : Si quid autem iis vitii insit aperientibus corrigatur, necesse est. Jecur enim & lienem plerumque obstruunt, quod ex harum partium tumore à nimio eorum usu, non semel patuit : cujus rei ratio unicuique obvia est, quod eorum crassa sit substantia ortâ scilicet ab ipsâ concoctione crassitie, ut omittam ipsas viarum, quas permeant, angustias, meseraicas scilicet, venasque ad jecoris gibbas progressas, in quas spissior substantia facile impingit : adde quod cum dulcia naturæ nostræ mirè congruant, avidius à ventriculo tanquam quid ipsi amicum, gratumque attrahuntur, ac prius sæpe quam omnino concocta fuerint : unde Jecoris, lienisque obstructio oritur : quæ tamen ab iis tantum dulcibus quæ crassiora sunt, metuenda est, non verò ab iis quæ tenuia magis, subtilioraque existunt : dulcia denique quod hic omisisse piaculum fuerit, ventriculus
frigi-

frigidior mutat in acolem, calidior vero in bilem, ob magnam partium aërearum, quas continent copiam, quæ facili transmutatione bilis fiunt: ut enim aër in ignem ob mutuam naturarum affinitatem facile abit, ita pariter quicquid aëreis abundat partibus, aut ignis levi metamorphosi fit, aut igneum, cujusmodi fere bilis est: acriatamen, amara, atque salsa citius adhuc *Dulcibus*, quia calidiora in bilem abeunt: de quibus illud tantum hinc loci superaddam, noxiam eorum vim *Acidis*, ut aceto, malis, punicis, sirupo acetoso, cotoneorum succis, aliisque id genus, tutò, ac certò emendari.

PROP. VIII.

Dulcia Gustu explorare.

Sapidorum nullum facilius dulci dignoscitur: quicquid enim manifestà cum voluptate linguam veluti

G 2

inun-

inungit, illud omne è dulcium esse tribu omnes norunt : *Mustum itaque dulcibus uvis expressum, atque ad dimidias coctum, melle, quod acrimoniam habet sibi adjunctam, dulcius est : triticum pariter dulce, liquiritia, hordeum, &c.*

PROP. IX.

Medicam, pinguium Corporum, naturam exponere.

QUICQUID corpori nostro idoneum a-
lendo est, hoc à Galeno, aut dulce
pronunciatur, aut pingue, quod à plerif-
que licet frigidum existimetur, in eam
tamen sententiam adduci nunquam po-
tuit : calidum enim, ut humidum haud
dubiè est, non modò quia densitate suâ
caloris effugio obstat, sed quia à conco-
ctione, quæ à calore existit, generatur :
quemadmodum igitur sicca in cineres
reducta, nonnullas, ignis in se, parti-
culas

culas adhuc retinent, sic concocta humida caloris, absolutâ concoctione nonnihil sibi reservant: huc accedit quod reliquis innatet humoribus pingue, acquisitâ, scilicet à residuo illo calore, levitate: at inquires quâ fieri potest, ut pingue non frigidum sit, sed calidum, & leve, cum, ut patet, carni ipsi nihil densitate cedat: jam densitas frigiditatis notum, certumque indicium semper fuit: frigus enim contrahit, constipat, substantiamque ægrè mobilem reddit: ut calor contra liquefacit, diffundit, coquit, rarefacit: hanc quivis objectionem facilè diluerit, qui voluerit animadvertere, coctione omnia cogi, condensarique: pingue itaque si densum sit, hanc non ex naturâ suâ densitatem, sed ex concoctione acquisivit; unde aërei, & terrestris quidpiam in se continere, & leve, & densum esse poterit: quanquam pinguium quoque quædam, tenuia maximè sint; ut oleum, quod lucidum est, & purum, ac facile sese, intimèque

mèque in corpus nostrum insinuat.

An autem pingue dulci calidius sit, necne, dubitari meritò potest, ac inquiri: cui quæstioni, ut paucis faciam satis, annotanda est duplex pinguedinis causa, altera, aqueum quoddam à nativo calore elaboratum, altera est dulce ipsum à quo, ulteriore concoctione efficitur: pingue itaque à posteriore causâ natum haud dubiè dulci calidius est, frigidius verò eâdem erit, quoties à priore generabitur: Cæterum moderata admodum, ac quasi tepida, pinguium corporum, caliditas est, ut, quæ vix primum ultra calefactionis, gradum assurgat: quod tamen de mero tantum, synceropue pingui intelligendum videtur: quoddam enim, ut hircinum & Taurinum igneâ vi, ab acrimoniâ abundat: quod propterea suppurationi inidoneum est: poros siquidem ad præcludendum halitibus effugium non obstruit: à nimium enim detergentibus, aut calefacientibus exsiccatio quidem, at nulla

la

la puris, commotio oritur : hæc enim quoniam obstructions tollunt, calori aditum aperiunt. Quæ autem pinguedo, omni caret acrimonia, emplastricâ vi pollet : ut adeps suillus recens : vetustus enim calidior est, digeritque : quod de adipe suillo, de cerâ quoque elotâ dictum puta : ex quibus omnibus colligere licet pingua humefacere, emollire, laxare, obstruere : imbecilliter tamen hæc omnia præstant, ob tenuem scilicet caliditatem : idcirco autem quod ventris fluorem procurent, ventriculo noxia esse liquet : sola enim astringentia eum defendunt, ac roborant : quæ autem eundem extendunt, laxant, emolliunt, eadem quoque debiliorem reddunt, quibus igitur, astrictior alvus est, his pingua proderunt, lientericis verò, aut Cephalicis non levi incommodo erunt.

PROP. X.

Pingua quævis gustu explorare.

EAdem fere ratione Pingua explorabis, quâ dulcia prius explorare didicisti: quæ enim linguam veluti inungunt, implentque, at absque manifesto voluptatis sensu, hæc omnia, quæcumque demum fuerint, pingua esse certò noveris: *Pinguis autem exactè saporis sunt & fructus, & succi oleæ caducæ, ut & omnia, ex quibus oleum conficitur, qualia sunt sesama, amygdala, nuces, &c.*

PROP.

PROP. XI.

*Medicam, Corporum Salsorum,
naturam exponere.*

DE Philosophicâ, Salsorum Corporum, naturâ hîc agere non statui: sive enim falsedo ex partibus aquæ, quas sol adurit, & tenuioribus admixtis, sive ex resolutione amari, ut vult Avicenna in insipido aqueo, sive ex alia quâcumque demum causâ oriatur, ad propositum mihi scopum parùm refert: nos enim hîc non tam quid sit corpus, quâ falsum, quam quid possit, inquirimus: ut tamen hoc ipsum intelligamus, ipsius etiam naturam obiter inueni oportebit: falsum igitur è terren, aqueique, conjugio nascitur: quod ex eo, quo generatur, modo apertè demonstratur: quoties enim aqueum humorem terrenis, permixtum, particulis, ignis, calore, exter-

nus

26 *Nova Medicinæ Clavis.*

nus concoxerit, toties sapor falsus existit: unde duplex falsorum virtus, quarum alterâ lavant, detergunt, alterâ roborant, astringunt: ab aqueâ enim parte prius habent, posterius à terrestri: prævalet tamen astringens falsorum vis, quâ, ab omni corruptione, corpora tuentur, omni scilicet humido absumpto, residuoque, substantiæ solidioris astrictione, contracto: putrescit enim id omne, & solum, cujus substantia excrementitio quodam humore dissoluta dilabitur.

PROP. XII.

Salsa quævis corpora Gustu explorare.

A Quibus lingua nec contractionem, nec constipationem patitur, sed potius quasi detergitur, abluiturque, hæc omnia sunt salsa: quæ faciliè ex sale ipso explorabis.

PROP.

PROP. XIII.

*Medicam, Amarorum Corporum,
naturam exponere.*

A Marum inter, falsumque, quamvis affinitas non exigua sit, cum ambo terrestria sint, & calida; conspicuum tamen discrimen intercedit: quod scilicet validiore longè calore amarum elaboratum fit: unde multo subtilius falso evadit: quo autem in gradu, *Amani* caliditas consistat, adhuc sub iudice lis est: alii in tertio, alii in secundo locant: Quod igitur cumque Amarum est, hoc & calidum quoque erit: id tamen quispiam à veritate alienum existimarit, quod Cichoreum sit Amarum simul, & frigidum, similiter, & Rosa, aliaque item non pauca: quæ tamen objectio facile diluitur, si dixerimus amara quidem omnia, non minùs quam dulcia, & acria,
cali-

calidioris esse naturæ, fieri tamen posse interdum, ut alterius qualitatis, puta frigiditatis prædominio in proprium calefacientium actum erumpere nequeant: hinc

Maximè omnium vermibus amara resistunt, ut experientia pene quotidiana docet, & ratione manifestâ constat: vermes enim in humidis præcipuè corporibus nasci solent; igneæ autem est, siccæque substantiæ *Amarum*: unde si syncerum fuerit, tam inidoneum, cuicumque animali, alimentum futurum est, quam cinis, pulvis, favilla, aut calx: vermium proinde, quorumcumque, ex humido, natorum certissimum excidium est: Medicamentum itaque tantum reputatur, non alimentum; quod merum ficcum absque humido non alat, quale amarum omne est, sive oriatur ex dulci excalefacto, ut contingit aliquando, sive ex salso, humiditate, ulteriore elaboratione, absumptâ: *Amarum* itaq; terre subtile, non ineptè cum Galeno dixeris,

dixeris, si præsertim *Acerbis*, aut *Austeris* collatum fuerit, at Crassum terrestre, si comparatur acribus: amarum siquidem extimam tantum linguæ partem rodit, acre verò utpote subtilius, profundius abstergit: expurgant tamen amara, siue exterioribus adhibita, siue interioribus assumpta, obviamque, in venis crassitiem incidunt: peculiari, pariter mensium movendorum, virtute donata sunt: pituitam ex pectore, pulmoneque potenter educunt: sanguinem tamen spuentibus, quod incidant, dividantque plurimum nocent: ejusmodi enim, astringentibus, tenacibusque plurimum egent: ut in intimas corporis partes distribuantur; tenuiorum pariter, calidorumque consortium exposcunt: ut igitur exterioribus adhibita, ulcera mundant impetiginas, lentiginas, cæterasque cutis maculas stripitus delent, ita interioribus assumpta quæ, crassiora, lentioraque, seu viscosa, incidunt, atque attenuant: quia autem dulcedini putredinis matri
omnino

omnino contraria sunt, idcirco putredini adversantur, corporaque diu à corruptione prohibent: noveris tamen *Amara* quævis ventriculo esse noxia, & si absynthium vulgo eidem credatur, & sit amicum, hoc non ab amaritudine, sed ab astringendi quâ pollet virtute, trahit.

PROP. XIV.

Amarum Gustu explorare.

QUæcumque maxime linguam detergunt, exasperantque, ac quasi corrodunt, hæc sive plantas, sive corpora quævis alia amarorum familiæ ascribito: qualem fere linguæ affectionem reperies in *Cucumere asinino, felleque.*

PROP.

PROP. XV.

Medicam, Acrium Corporum, naturam exponere.

Sapida inter Corpora, nulla acribus calidiora : nihil itaque his, utpote quæ tenuissimæ sint substantiæ potentiùs, aut incîdit, aut resolvit : unde linguam urunt, mordentque acria, ut piper, piretrum, Nasturtium, allium, Cepa, aliaque id genus, plurima : quartum enim caliditatis gradum attingerunt : quæ tamen, quod forte mirêre, tenera, molliaque viscera non erodunt, licet duriozem, longe cutem exedant, exulcerentque : cujus rei ratio non alia afferri videtur posse, quam quod concoctione Ventriculi plurimum alterentur, vel quod non uni hæreant affixa parti, sed quoquoversum ulterius diffluant, vel certè quia plerumque succis aliis igneam acrimoniae

31 *Nova Medicinae Clavis.*

niae vim retundentibus commixta sumuntur, vel denique quod velocissima fit eorum concoctio, separatioque puri ab impuro, parte unâ, quæ conveniat, assimilata, parte alterâ, quæ supervacanea, & acris fuerit, per alvum, urinas, aut sudorem, expulsâ: humiditas tamen *Acribus* sæpe non exigua inest, quâ fit, ut & condimenti, & cibi loco nobis esse queant: allia enim, cepasque Comedimus: unde Averroes huc respexisse non videtur, cum *Acria* dixit, calida esse, & sicca: eorum enim plurima, humiditate quoque abundant, quod ex facili eorundem corruptione discimus: Piper enim longum, zinziber, aliaque id genus, innumera, nisi calore ignis, aut solis probè exsiccata fuerint, facile dilabuntur: Cæterum *Acria, Capiti, oculisque* omnio contraria sunt, propterea quod, nimio suo calore vapores, tum capiti, tum oculis infestos attollant: quamlibet itaque epilepsiæ speciem mirè promovent: iis quoque, in quibus

bus bilis principatum obtinuit, plurimum obsunt, ut profunt iis solis, qui succo pituitoso, crasso, lentoque abundant: resolvunt enim, incidunt, aperiant, siccant, emaciant, medicamentis imbecilliter operantibus stimulos addunt.

PROP. XVI.

Acria Gustu explorare.

UT *Acida*, ea diximus omnia, quæ linguam dum mordicant, nihil prorsus caliditatis sensum eidem imprimunt: ita *Acria* hæc dicuntur, & sunt, quæ magno caliditatis sensu eandem mordent. *Qualia Sunt, allia, cepæ, sinapi, aliaque, id genus, plurima.*

H

PROP.

PROP. XVII.

Medicam, Inſipidorum Corporum, naturam exponere.

QUOD peculiaris omnis expers qualitatis, inſipidum corpus hîc voco ; ſive, quod neque Acerbum, neque Auſterum, neque Acidum, neque Amarum, neque Acre, aut Salſum : De Inſipidis autem, hîc loquor, ad Palatum noſtrum comparatis : quædam enim animalibus brutis ſuavia ſunt, ut paleæ equis, quæ nos non afficiunt : ut autem inſipida omnia aquoſa ſunt, ita alimentum ſubfrigidum, aqueum, craſſumque miniſtrant ; cum igitur humida ſit, frigidaque eorum temperies, *Acribus, Acidis, Acerbis,* aut *Auſteris* acui ea oportebit : ſi autem Cruda fuerint, præterquam quod ingrata ſunt, ſtomachum plurimum gravant, ac pondere quodam velut oppri-

opprimunt, quæ nisi sursum expul-
trix facultas per os extruserit, paucos
intra dies intereunt, qui hæc copiosius
deglutierint: adde quod flatus mo-
veant, intestina lubrica reddant, ob-
struant, ac frigore suo condensent:
Acribus tamen, *Calidisque* juncta, nec
aliter, utilia esse possunt.

PROP. XVIII.

Inspidum Gustu explorare.

IN quocumque corpore neque *Acer-
bitatem*, neque *Austeritatem*, ne-
que *Aciditatem*, neque *Amaritudinem*,
neque *Acrimoniam*, neque *Dulcedinem*,
neque *Salsedinem* deprehenderis, hoc
Inspidum puta: de genere insipido-
rum sunt *Terra*, & *aqua*, *Cucumis*, *Cu-
carbata*, &c.

Ubi itaque quas, commemorata su-
perius corpora, affectiones linguæ im-
primant, frequenti experientiâ, usuque
didiceris,

H 2

didiceris,

36 *Nova Medicinæ Clavis.*

didiceris, easdem etiam eadem in re
conjunctas facilè discernes, ut in uvâ
immaturâ Acerbitatem simul & Aci-
ditatem, in Aloe vim astringendi a-
marori junctam, in aceto Aciditatem
acrimonix Sociatam, &c. quod ut fa-
ciliùs exequaris, ac linguâ judice *Sa-
pida*, sapesque perfectè discernas, pa-
ra tibi ex singulis sapidis unum quod-
piam: ut ex *Acidis*, olus sylvestre,
seu, oxylapathum, ex *Acerbis*, *Mespilum*,
ex *Austeris* malum cotoneum, ex *Dul-
cibus*, *Mustum* e dulcibus uvis expres-
sum, ex *Pinguibus*, sesamum, ex *A-
maris* Cucumerem *Afininum*, ex *Salsis*,
salem, ex *Acribus*, allium, ex *Inspidis*
cucurbitam: Variosque, hæc omnia
sæpius Gustando, sapes ad amissim
distingues, non separatos modo, sed &
conjunctos, non in his solum sed & in
omnibus aliis corporibus, sive simpli-
cibus, sive compositis.

F I N I S.

BOOKS printed for *Samuel Smith*, at the Princes Arms in *St. Paul's Church-yard*.

Johannes Godastini de *Insectis in methodum reductus, cum Notularum additione, per M. Lister. Item Appendix ad Hist. Animalum Angliæ. Octavo. Cum 21 Figuris æneis illustrata. 1685.*

Experiments and Considerations about the Porosity of Bodies, in two Essays, by *R. Boyle Esq; &c. Octavo. 1684.*

Tuta, ac Efficax Luis Veneraræ, sæpe absque Mercurio, ac semper absq; Salvatione Mercuriali, Curandæ Methodus. Authore D. Abercromby, M. D. Octavo. 1684.

The Philosophical Transactions published by the *Royal Society* monthly, beginning *Jan. 1683.*

R. Boyl's Memoirs for the Nat. History of Humane Bloud, especially the Spirit

Books printed for Sam. Smith.

Spirit of that Liquor, 1684. Price 2 s.

The whole Art of the Stage, &c. translated out of French : in *Quarto*, 1684. Price 5 s.

An Enquiry after Happiness, &c. by the Author of Practical Christianity, 1685.

A new History of *Ethiopia*, being a full and accurate Description of the Kingdom of *Abessinia*, vulgarly, though erroneously called the Empire of *Prester John*, in four Books, (illustrated with many Copper-Plates) and also a new and exact Map of the Country, and a Preface shewing the usefulness of this History ; with the life of *Gregorius Abba, &c.* By the learned *Job Ludolphus* Counsellour to his Imperial Majesty and the Dukes of *Saxony*, and Treasurer to his Highness the Elector *Palatine* : in *Fol.* 1684. Price 12 s.

The History of the Original and Progress of Ecclesiastical Revenues, by the Learned *P. Simon*, 1685.

Guideon's Fleece, or a Vindication of the

Books printed for Sam. Smith.

the Colledge of Physicians, in answer to a Book intituled, *The Conclave of Physicians.* By Dr. *Harvey*, in *Quarto*, 1684. Price 6 d.

An Anatomical account of an Elephant which was lately dissected in *Dublin*, June 17. in the year 1681. By *A. M. Med.* of *Trinity-Colledge* near *Dublin*, illustrated with Cuts, in *Quarto*, 1682. Price 1 s.

Swammerdami (Johan.) Amst. M. D. Miraculum Naturæ. In Octavo.

A Philosophical Account of the hard Frost, with what Effects it may probably have upon humane Bodies, as to Health and Sickness, in *Quarto.* 2 d. sticht.

The true method of curing Consumptions. By *S. H. Med. D.* 1683. Price 1 s.

A Discourse about *Bagnio's*, and *Mineral Baths*, and of the drinking of *Spaw-water*, with an Account of the Medicinal Vertues of them, and also shewing the usefulness of Sweating,
Rub-

Books printed for Sam. Smith.

Rubbing and Bathing, and the great benefit many have received from them in various Distempers. By S.H. Med. Doct. 1683. Price 1 s.

Miracles, Works above and contrary to Nature; or an Answer to a late Translation out of *Spinoza's Tractatus Theologico-politicus*, Mr. *Hobbes Leviathan*, &c. in Quarto, 1683. Price 1 s.

Protestancy to be Embraced; or a new and infallible Method to reduce Romanists from Popery to Protestancy, 1683. Price 1 s.

The Ten Pleasures of Marriage. In *Twelves*.

The *Dutch Rogue*, or *Gusman of Amsterdam*, traced from the Cradle to the Gallows, 1683. In *Twelves*.

Dr. *Smith's* Sermon about frequent Communion, 1685.

Fish's Sermon on the 29th of May, 1684.

F I N I S.